

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 37 ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

**галузь знань 22 Охорона здоров'я
спеціальність 227 Терапія та реабілітація
ОПП «Фізична терапія»
факультет психолого-природничий**

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фізична терапія при захворюваннях нервової системи» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 227 Терапія та реабілітація за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія».

Мова навчання: українська

Розробник: Харченко Є.М., д.мед.н., професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії.

Протокол від “ 24 ” червня 2025 року № 7

Завідувач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

(проф. Інна СЯСЬКА)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від “ 26 ” червня 2025 року № 5

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету

Ірина ТРОХИМЧУК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

©Харченко Є.М., 2025

© РДГУ, 2025

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
	Галузь знань 22-Охорона здоров'я	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 180 год/ 6,0 кредитів	Спеціальність: 227 Терапія та реабілітація	Рік підготовки
		3-й
		Семестр
		6-й
		Лекції 14 год
Модулів –1 Змістових модулів –3 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 5,5	Освітній ступінь: бакалавр	
		Практичні, семінарські
		-
		Лабораторні
		16 год
		Самостійна робота:
		60 год
		Курсова 3,0 кредити
		90 год
		Вид контролю:
		Екзамен Захист курсової роботи

Передумови для вивчення дисципліни (Нормальна анатомія людини; Нормальна фізіологія людини; Науково-доказові основи практичної діяльності у фізичній терапії; Патологічна анатомія людини; Патологічна фізіологія людини; Неврологія)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: Метою дисципліни є набуття студентами знань про найбільш ефективні засоби фізичної реабілітації й інші фізичні чинники, які використовуються для раннього повернення хворих до побутових і трудових процесів, здійснюють соціальну адаптацію, а також для попередження або ліквідації ускладнень патологічного процесу. Вивчення дисципліни формує у студентів цілісну уяву про застосування заходів фізичної терапії для хворих з порушеннями діяльності нервової системи, забезпечує фундаментальну підготовку та набуття практичних навичок для наступної професійної діяльності фізичного терапевта.

Завдання:

- Здатність пояснити пацієнтам, їхнім родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.
- Аналізувати будову, фізичний розвиток людського організму в нормі та при патології.

3. Інтерпретувати патологічні процеси і застосовувати для їх корекції можливі засоби фізичної терапії.
4. Виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.
5. Вміти допомогти пацієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії.
6. Вміння надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів при здійсненні реабілітаційних заходів.
7. Можливість навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Програмні компетентності:

- ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.
- СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).
- СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.
- СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.
- СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
- СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.
- СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.
- СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень
- СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Програмні результати навчання:

- ПР04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
- ПР06. Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.
- ПР07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування.
- ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.
- ПР10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.
- ПР11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПР16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР17. Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- узагальнені поняття та особливості клінічного перебігу захворювань нервової системи, реабілітацію при них;
- особливості фізичної реабілітації хворих дитячим церебральним паралічем, класифікація за формами захворювання, ступені важкості та стадії розвитку патологічного процесу;
- фізичну реабілітацію у гострому, відновному та резидуальному періодах гострого мозкового інсульту;
- особливість фізичної реабілітації при запальних процесах центральної нервової системи (менінгіти, енцефаліти, арахноїдити);
- фізичну реабілітацію осіб з ураження спинного мозку;
- фізичну реабілітацію осіб з хворобою Паркінсона;
- особливості застосування засобів фізичної реабілітації при невритах та невралгіях, мононейропатіях, полінейропатіях.

вміти:

- застосовувати реабілітаційні заходи при захворюваннях нервової системи (дитячий церебральний параліч, гострий мозковий інсульт, менінгіти, енцефаліти, арахноїдити, ураження спинного мозку, хвороба Паркінсона, мієліти, поліомієліти, розсіяний склероз, черепно-мозкова травма, неврити та невралгії, міопатії, невропатії, відповідно до важкості захворювання та вікових особливостей);
- розробляти та впроваджувати рекомендації і комплекси вправ з відновлення або компенсації захворювань нервової системи.
- складати індивідуальну програму реабілітації.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

А) лекції, що охоплюють основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни, розкривають основні проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Б) лабораторні заняття, передбачають детальний розгляд студентами теоретичних положень навчального циклу з викладачем і формування вміння та навичок їх практичного застосування.

Змістовий модуль 1. Основи фізичної реабілітації. використання шкал в процесі нейрореабілітації.

Тема 1. Реабілітація: основні поняття. Загальні основи фізичної реабілітації при патології нервової системи, клініко – фізіологічне обґрунтування.

Види реабілітації. Завдання нейрореабілітації. Склад мультидисциплінарної команди, функції її учасників. Поняття "ерготерапевт", "фізичний терапевт". Короткотривалі та довготривалі цілі.

Тема 2. Шкали, які використовуються при реабілітації хворих з патологією нервової системи. Індекс активності Бартел. Мануальний м'язовий тест Ловетта. Шкала Ашворта, Ренкіна, Берга. Монреальська шкала оцінки когнітивних порушень.

Змістовий модуль 2. Фізична реабілітація при захворюваннях головного мозку.

Тема 3. Кровопостачання головного мозку. Гостре порушення мозкового кровообігу, складові реабілітаційного обстеження пацієнтів. Поняття та види інсульту. Фізична реабілітація хворих при ішемічному і геморагічному інсульті. Реабілітаційне обстеження хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з гострим порушенням мозкового кровообігу, його наслідками. Навчання основних навичок ходьби хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу, його наслідками. Створення програми реабілітації хворим з геморагічним інсультом. Заходи вторинної профілактики ускладнень при інсульті.

Тема 4. Поняття та види черепно – мозкових травм. Особливості фізичної реабілітації хворих при черепно – мозкових травмах. Реабілітаційне обстеження хворих з черепно – мозковою травмою. Карта реабілітаційного обстеження осіб з черепно – мозковою травмою. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з черепно – мозковою травмою.

Тема 5. Дитячий церебральний параліч. Фізична реабілітація хворих на дитячий церебральний параліч.

Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з дитячим церебральним паралічем. Загальні положення та принципи навчання рухових навичок.

Змістовий модуль 3. Фізична реабілітація при травмах спинного мозку та інших захворюваннях нервової системи.

Тема 6. Травми спинного мозку. Особливості фізичної реабілітації при травмах спинного мозку. Реабілітаційне обстеження хворих з пошкодженням спинного мозку. Карта реабілітаційного обстеження осіб з пошкодженням спинного мозку. Навчання основних навичок ходьби при ушкодженні спинного мозку.

Тема 7. Особливості фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічних ураженнях хребта. Захворювання периферичної нервової системи, особливості фізичної реабілітації. Навчання основних побутових навичок рухливості. Заходи лікувальної гімнастики при ураженні шийного, грудного та поперекового відділів хребта. Фізотерапевтичні втручання при мононейропатіях, полінейропатіях. Комплекс вправ при ураженні лицевого нерва.

5. Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	ла б.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи фізичної реабілітації. використання шкал в процесі нейрореабілітації.												
Тема 1. Реабілітація: основні поняття. Загальні основи фізичної реабілітації при патології нервової системи, клініко – фізіологічне обґрунтування.	10	2		2		6	-					
Тема 2. Шкали, які використовуються при реабілітації хворих з патологією нервової системи.	12	2		2		8	-					
Разом за змістовним модулем.	22	4		4		14						
Модуль 2. Фізична реабілітація при захворюваннях головного мозку.												
Тема 3. Кровообіг головного мозку. Гостре порушення мозкового кровообігу, складові реабілітаційного обстеження пацієнтів. Поняття та види інсульту.	12	2		2		8	-					
Тема 4. Поняття та види черепно – мозкових травм. Особливості фізичної реабілітації хворих при черепно – мозкових травмах.	10	2		2		6						
Тема 5. Дитячий церебральний параліч. Фізична реабілітація хворих на дитячий церебральний параліч.	10	2		2		6	-					
Разом за змістовним	32	6		6		20						

модулем.													
Модуль 3. Фізична реабілітація при травмах спинного мозку та інших захворюваннях нервової системи.													
Тема 6. Травми спинного мозку. Особливості фізичної реабілітації при травмах спинного мозку.	14	2		2		10	-						
Тема 7. Особливості фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічних ураженнях хребта. Захворювання периферичної нервової системи, особливості фізичної реабілітації.	22	2		4		16							
Разом за змістовним модулем.	36	4		6		26							
Усього годин	90	14		16		60							

6. Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Реабілітація: основні поняття. Загальні основи фізичної реабілітації при патології нервової системи, клініко – фізіологічне обґрунтування. Шкали, які використовуються при реабілітації хворих з патологією нервової системи.	2
2.	Кровообіг головного мозку. Гостре порушення мозкового кровообігу, складові реабілітаційного обстеження пацієнтів. Поняття та види інсульту. Фізична реабілітація хворих при ішемічному інсульті.	2
3.	Поняття про геморагічний інсульт. Особливості фізичної реабілітації хворих при геморагічному інсульті залежно від періоду. Реабілітаційне обстеження хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу.	2
4.	Обстеження і визначення порушень черепно – мозкових нервів. Поняття та види черепно – мозкових травм. Особливості фізичної реабілітації хворих при черепно – мозкових травмах.	2
5.	Дитячий церебральний параліч. Фізична реабілітація хворих на дитячий церебральний параліч. Реабілітаційне обстеження хворих з черепно – мозковою травмою.	2
6.	Класифікація, клініка пошкоджень спинного мозку. Травми спинного мозку. Особливості фізичної реабілітації при травмах спинного мозку. Реабілітаційне обстеження хворих з пошкодженням спинного мозку.	2

7.	Особливості фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічних ураженнях хребта. Захворювання периферичної нервової системи, особливості фізичної реабілітації.	2
ВСЬОГО:		14

7. Теми лабораторних занять

№п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Індекс активності Бартел. Мануальний м'язовий тест Ловетта. Шкала Ашворта, Ренкіна.	2
2.	Реабілітаційне обстеження хворого в різних періодах гострого порушення мозкового кровообігу, його наслідками. Карта реабілітаційного обстеження осіб з інсультом.	2
3.	Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з гострим порушенням мозкового кровообігу, його наслідками. Карта реабілітаційного обстеження осіб з черепно – мозковою травмою.	2
4.	Реабілітаційне обстеження хворого з травмою хребта, пошкодженням спинного мозку. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з черепно – мозковою травмою.	2
5.	Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з пошкодженням спинного мозку. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з дитячим церебральним паралічем. Загальні положення та принципи навчання рухових навичок.	4
6.	Навчання основних навичок ходьби хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу, його наслідками.	2
7.	Навчання основних навичок ходьби при ушкодженні спинного мозку. Карта реабілітаційного обстеження осіб з пошкодженням спинного мозку.	2
ВСЬОГО:		16

8. Теми лабораторних занять

Не передбачено

9. Самостійна робота

№п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Клініко-фізіологічне обґрунтування фізичної реабілітації при патології нервової системи.	6
2.	Трактування неврологічних розладів і порушень за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ)	8
3.	Фізична реабілітація при розсіяному склерозі.	8
4.	Хвороба Паркінсона, особливості реабілітаційних втручань на різних	6

	стадіях перебігу хвороби.	
5.	Мануальна терапія при дегенеративних захворюваннях хребта.	6
6.	Лікувальна гімнастика при ураженні лицевого нерва.	6
7.	Методичні прийоми реабілітації при запальних захворюваннях спинного мозку (мієліт).	10
8.	Тейпування, як один з методів реабілітації.	10
	Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання з курсу передбачає підготовку презентацій по змістових модулях, що включає наступні види робіт:

- підготовка та захист науково-інформаційних матеріалів;
- підготовка бібліографії сучасних напрямів досліджень в галузі фізичної терапії при захворюваннях нервової системи людини.

11. Методи навчання.

- МН1 –словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 –практичний метод (лабораторні заняття);
МН3 –наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 –відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 –самостійна робота (розв'язання завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

12. Методи оцінювання.

- МО1 –екзамени;
МО2 –усне або письмове опитування;
МО3 – колоквіум
МО4 –тестування;
МО5 – командні проєкти;
МО6 – реферати, есе;
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних робіт;

13. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульний контроль;
- тести;
- захист лабораторних робіт;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК 01.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПР17.	Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.	МН 1,3,4,5.	МО 2,4,6,7,8.
ЗК02.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	РН13.	Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність	МН 1,2,3,5,6.	МО 1,4,5,7, 8.
ЗК12.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПР10.	Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.	МН 1,2,3,5, 6,7.	МО 1,2,4,7,9.
СК03	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.	РН06.	Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушень функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.	МН 1,2,3,5,6,7.	МО 1,2,4,5,7,8.
СК05	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та	РН13.	Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його	МН 1,2,3,5, 6,7.	МО 1,2,4,7,9.

	ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.		безпеку/захист, комфорт та приватність		
СК07.	Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.	РН09.	Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.	МН 1,3,4,5.	МО 2,4,6,7,8.
СК08.	Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.	РН07.	Вміти трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).	МН 2,3,5,7.	МО 1,2,4,7,9.
СК09.	Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.	ПР14.	Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.	МН 1,2,3,5,6,7.	МО 1,2,4,5,7,8.
СК10.	Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.	РН06.	Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.	МН 1,2,3,5,6,7.	МО 1,2,4,5,7,8.
СК11.	Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до	ПР11.	Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або	МН 2,3,5,7.	МО 1,2,4,7,9.

	змінних умов.		компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.		
СК13.	Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень	РН16.	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.	МН 1,2,3,5, 6,7.	МО 1,2,4,7,9.
СК14.	Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.	РН04.	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.	МН 2,3,5,7.	МО 1,2,4,7,9.

14. Критерії оцінювання результатів навчання:

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	А	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно - продуктивний)	незадовільно	не зараховано

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Екзамен	Сума
Модуль 1		Модуль 2			Модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	10	40	100
5	5	5	5	5	5	5			
Модульний контроль -5		Модульний контроль -5			Модульний контроль -5				

Критерії оцінювання за виконання курсової роботи

Пояснювальна записка	Практична розробка	Захист роботи	Сума
30	30	40	100

16. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни представлено в системі Moodle та складається:

- Робоча програма навчальної дисципліни, силабус.
- Опорний конспект лекцій.
- Матеріали для лабораторних занять.
- Завдання до самостійної роботи.
- Завдання для здійснення модульного і підсумкового контролю знань.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Реабілітація: основні поняття.
2. Фізична реабілітація при травмах хребта з пошкодженням спинного мозку.
3. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого.
4. Шкали, які використовуються при реабілітації хворих з патологією нервової системи.
5. Ерготерапія : визначення, основні методики (навчання навичкам особистої гігієни, одягання, прийому їжі...).
6. Фізична реабілітація хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу та його наслідками.

7. Захворювання периферичної нервової системи, особливості фізичної реабілітації.
8. Дитячий церебральний параліч. Фізична реабілітація хворих на дитячий церебральний параліч.
9. Шкала Ренкіна.
10. Мануальний м'язовий тест (тест Ловетта).
11. Загальні основи фізичної реабілітації при патології нервової системи, клініко – фізіологічне обґрунтування.
12. Види реабілітації.
13. Завдання нейрореабілітації.
14. Склад мультидисциплінарної команди, функції її учасників. Поняття "ерготерапевт", "фізичний терапевт". Короткотривалі та довготривалі цілі.
15. Індекс активності Бартел.
16. Мануальний м'язовий тест Ловетта. Шкала Ашворта, Ренкіна, Берга. Монреальська шкала оцінки когнітивних порушень.
17. Кровопостанання головного мозку. Гостре порушення мозкового кровообігу, складові реабілітаційного обстеження пацієнтів.
18. Поняття та види інсульту. Фізична реабілітація хворих при ішемічному і геморагічному інсульті.
19. Реабілітаційне обстеження хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу.
20. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з гострим порушенням мозкового кровообігу, його наслідками.
21. Навчання основних навичок ходьби хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу, його наслідками.
22. Створення програми реабілітації хворим з геморагічним інсультом. Заходи вторинної профілактики ускладнень при інсульті.
23. Поняття та види черепно – мозкових травм.
24. Особливості фізичної реабілітації хворих при черепно – мозкових травмах.
25. Реабілітаційне обстеження хворих з черепно – мозковою травмою.
26. Карта реабілітаційного обстеження осіб з черепно – мозковою травмою.
27. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з черепно – мозковою травмою.
28. Дитячий церебральний параліч. Фізична реабілітація хворих на дитячий церебральний параліч.
29. Створення індивідуальної програми реабілітації хворого з дитячим церебральним паралічем.
30. Загальні положення та принципи навчання рухових навичок.
31. Травми спинного мозку.
32. Особливості фізичної реабілітації при травмах спинного мозку.
33. Реабілітаційне обстеження хворих з пошкодженням спинного мозку.
34. Карта реабілітаційного обстеження осіб з пошкодженням спинного мозку.
35. Навчання основних навичок ходьби при ушкодженні спинного мозку.
36. Особливості фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічних ураженнях хребта.
37. Захворювання периферичної нервової системи, особливості фізичної реабілітації.
38. Навчання основних побутових навичок рухливості.
39. Заходи лікувальної гімнастики при ураженні шийного, грудного та поперекового відділів хребта.
40. Фізотерапевтичні втручання при мононейропатіях, полінейропатіях.
41. Комплекс вправ при ураженні лицевого нерва.

18. Рекомендована література

Основна

1. Неврологія: нац. підручник / І.А. Григорова, Л.І.Соколова, Р.Д.Герасимчук та ін.; за ред. І.А. Григорової, Л.І.Соколової. – Л.: ВСВ «Медицина», 2014. – 640 с.
2. Фізична реабілітація при захворюваннях і травмах нервової системи : навч.-метод. посіб. / уклад.: Є. Л. Михалюк, О. О. Черепок. - Запоріжжя : ЗДМУ, 2010. - 87 с.
3. Вакуленко Л. О., Клапчук В.В. Основи фізичної реабілітації: учеб.пос. - Тернопіль, 2010. - 239 с
4. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
5. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: електронний підручник / [Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук Г. В. Прилуцька, Д. В. Вакуленко та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. – 285 с.
http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=252926
6. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина : вибрані лекції для студентів / [Абрамов В. В., Клапчук В. В., Смирнова О. Л. Та ін.] ; за ред. Проф. В. В. Клапчука. – Дніпропетровськ : Медакадемія, 2016. – 179 с.
7. Мельников В.С., Соколова Л.І., Довбонос Т.А., Ілляш Т.І., Черенько Т.М. Методи обстеження неврологічного хворого. Медицина, 2020. 144 с.
8. Соколова Л.І. Методи обстеження неврологічного хворого: навчальний посібник / Л.І. Соколова, Т.М. Черенько, Т.І. Ілляш та ін. 2-е видання. Видавництво ВСВ Медицина. 2020. 144 с.

Допоміжна

1. Бойчук Т. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації / Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовский. – Львів : ЗУКЦ, 2010. – 239 с.
2. Воронін Д. М., Павлюк Є. О. Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2011. 143 с.
3. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник /За ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с.
4. Основи медичної та соціальної реабілітації в медсестринстві : навч. посібник / [Л.О. Вакуленко, І. Р. Мисула, Л. В. Левицька та ін.] ; за заг. Ред. Л. О. Вакуленко. – Тернопіль, ТДМУ, 2015. – 444 с.
5. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами і захворюваннями нервової системи: Навч.посібник – К.: Олімпійська література, 2006. - 196 с.
6. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ / пер. з англ. ВООЗ 2001 р. МОЗ України. Київ, 2018. 259 с.
7. Рокошевська В.В. Фізична реабілітація хворих після перенесеного мозкового геморагічного інсульту в умовах стаціонару / методичний посібник. Львів: ПП. Сорока Т. Б. 2010. 96 с.
8. Kharchenko, Ye. & Komarnitska, L. (2021). Theoretical foundations of psychological and physical rehabilitation of patients with ischemic stroke. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 52, 275–298. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-52.275-298>
9. Kharchenko, Ye. & Vashchenko, Iryna. (2021). The peculiarities of the correction of psychomotor disorders of patients with ischemic stroke: the psychological aspect. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 53, 284–305. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-53.284-305>

10. Kharchenko, Yevhen & Komarnitska, Liudmyla (2022). Psychological principles of the formation of general compensatory reactions of the patient with ischemic stroke in a case of physical rehabilitation. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 55, 111–130. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2022-55.111-130>
11. Kharchenko, Yevhen & Zavadzka, Iryna (2022). Psychological peculiarities of the introductory period of physical rehabilitation of patients with ischemic stroke. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 57, 109–127. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2022-57.109-127>
12. Kharchenko, Yevhen & Komarnitska, Liudmyla (2022). Psychological peculiarities of physical rehabilitation of patients with ischemic stroke. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 58, 206–226. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2022-58.206-226>
13. Kharchenko, Yevhen & Komarnitska, Liudmyla (2023). Psychological peculiarities of examination of children with a diagnosis of "logoneurosis", complicated with disorders of sensory sphere and disorders of perceptions. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 59, 51–72. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2023-59.51-72>
14. Kharchenko, Yevhen & Onufriieva, Liana (2023). Psychological Rehabilitation of Combatants with Mental Disorders and Mental Trauma. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 61, 51–73. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2023-61.51-73>
15. Mykhalchuk Nataliia, Kharchenko Yevhen & Ivashkevych Eduard (2024). Rehabilitation of combatants with constant physiological stress. *Scientific journal "PHYSICAL CULTURE AND SPORT: SCIENTIFIC PERSPECTIVE"*. *Вип.* 2(9). *С.* 58–65. <http://doi.org/10.31891/pcs.2024.2.9> (Index Copernicus)
16. Mykhalchuk, Nataliia, Kharchenko, Yevhen, Ivashkevych, Eduard & Ivashkevych, Ernest (2025). Psychological and Physiological rehabilitation of post-traumatic stress disorders of combatants in the situation of war in Ukraine. *Науковий журнал «Health & Education»*. *Вип.* 1. Рівне: Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради. «Видавничий дім «Гельветика». *С.* 140–148. <https://doi.org/10.32782/health-2025.1.21> (Index Copernicus)
17. Mykhalchuk, Nataliia, Kharchenko, Yevhen, Ivashkevych, Eduard, Ivashkevych, Ernest & Khupavtseva, Nataliia (2023). The ways of organizing of logoneurosis treatment: the aspect of physical rehabilitation. *Науковий журнал «Health & Education»*. *Вип.* 1. Рівне: Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія». «Видавничий дім «Гельветика». *С.* 34–41. DOI <https://doi.org/10.32782/health-2023.1.7>
18. Mykhalchuk, Nataliia, Kharchenko, Yevhen, Ivashkevych, Eduard, Ivashkevych, Ernest & Khupavtseva, Nataliia (2023). Methods physical rehabilitation of patients with ischemic stroke. *Науковий журнал «Health & Education»*. *Вип.* 2. Рівне: Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія». «Видавничий дім «Гельветика». *С.* 65–74. DOI <https://doi.org/10.32782/health-2023.2.11>. <https://journals.medacad.rivne.ua/index.php/health-education/issue/view/2/2>

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. <https://medgarant.net.ua/wp-content/uploads/pdf/rehabilitation.pdf>
2. <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/10468/1/%D0%92%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BD%20%D0%94.%20%D0%9C.%20%D0%A4%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%85%20%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8.pdf>
3. http://journals.uran.ua/frir_journal/article/view/102343

4. <https://www.youtube.com/watch?v=SKdG1WYIYjY>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=eUc5lPE2upg>

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії без змін і доповнень на 2025 – 2026 н.р. у зв'язку зі зміною розподілу навчального навантаження. Протокол від “ 27 ” жовтня 2025 року № 10.